

Satiksmes ministrija

Sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstības virzieni

NEKP Ilgtspējīgas mobilitātes apakšgrupas sanāksme

26.05.2022.

Satiksmes ministrija

Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.- 2027.gadam: sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība un infrastruktūras pieejamības uzlabošana

Pasākumi

- Visām sabiedrības grupām pieejama un piekļūstama infrastruktūra (modernizētas dzelzceļa stacijas)
- Jauni dzelzceļa reģionālie maršruti
- Rail Baltica reģionālo staciju projektēšana, to integrēšana esošajā sabiedriskā transporta tīklā
- Mobilitātes punkti
- Vienota elektroniskā sistēma sabiedriskā transporta biļešu iegādei

Rezultāti

- ↑ dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos
- ↑ dzelzceļa staciju skaits ar nodrošinātu vides pieejamību
- ↑ interneta vietnēs pārdotās biļetes

Satiksmes ministrija

Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.- 2027.gadam : moderna dzelzceļa infrastruktūra un ritošais sastāvs

Pasākumi

- *Rail Baltica* dzelzceļa līnija
- Pasažieru pārvadājumu infrastruktūras elektrifikācija
- Vilcienu ritošā sastāva nomaiņa

Rezultāti

↓ kopējās SEG emisijas (kt CO₂ ekv.) transporta sektorā
↓ kopējais gaisa piesārņojums ar NO_x transporta sektorā
↑ elektrificēto dzelzceļa līniju garums
↑ dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos
↑ ar dzelzceļa transportu veikto iekšzemes pārvadājumu apjoma īpatsvars kopējās iekšzemes kravu pārvadājumos

Satiksmes ministrija

Sabiedriskā transporta nozīme klimata mērķu sasniegšanā I

Sabiedriskajam transportam ir būtiska loma Eiropas zaļajā kursā. Eiropas Komisija savās politikās to pamatā ietver II pīlārā¹, t.i., nodrošināt ilgtspējīgu alternatīvu plašas pieejamības multimodālo pārvadājumu sistēmā, kam seko vairākas rīcībpolitikas:

Samazināt atkarību no fosilajām degvielām

Palielināt to pasažieru skaitu, kas aktīvi izmanto sabiedrisko transportu

Ārējo izmaksu internalizācija

¹ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamenta, Padomei un Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu Komitejai un Reģionu komitejai: Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija — Eiropas transporta virzība uz nākotni (COM (2021)789)

Satiksmes ministrija

Sabiedriskā transporta nozīme klimata mērķu sasniegšanā II

Minēto rīcībpolitiku rezultātā caur pilsētu mobilitātes prizmu¹ tiek radīts spēcīgāks kolektīvā/sabiedriskā transporta mugurkauls, labākas aktīvās mobilitātes (piem., iešana kājām, braukšana ar velosipēdu) iespējas, efektīvāka bezemisiju pilsētloģistika, «pēdējā kilometra» piegādes.

Jaunajā TEN-T regulas tvērumā ir ietverts pilsētmezgla princips – Latvijas gadījumā tā ir Rīga – kas paredz ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānu (Sustainable Urban Mobility Plan/SUMP) izstrādi. Viens no šo plānu pamatelementiem ir infrastruktūras izveidošana, kas rezultātā stimulētu sabiedriskā transporta izmantošanu.

¹ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamenta, Padomei un Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu Komitejai un Reģionu komitejai Jaunais ES pilsētmobilitātes satvars (COM(2021)811)

Satiksmes ministrija

Kopējās tendences Latvijā

Latvijā kopumā pilsētās dzīvojošo skaits pēdējo desmit gadu laikā nav būtiski mainījies un ir aptuveni 68% no visiem valsts iedzīvotājiem¹, savukārt Rīgā un Pierīgā dzīvo vairāk nekā puse (52%) valsts iedzīvotāju.

Latvijai raksturīga sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija Rīgas funkcionālajā zonā, un šī tendence turpina pastiprināties. Ievērojama daļa iedzīvotāju no Rīgas apkārtējām teritorijām ik dienu dodas uz Rīgas pilsētu kā uz darba vai mācību vietu.

Rīgas un Pierīgas reģionā ir aptuveni 51% no visiem Latvijā uz 2020.gada beigām reģistrētajiem vieglajiem transportlīdzekļiem². Automašīnu skaits uz ielām un ceļiem pakāpeniski turpina palielināties, veidojot aizvien lielākus sastrēgumus, liekot iedzīvotājiem ik dienas vairāk laika pavadīt ceļā, kā arī radot negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām.

¹ IRD070. Iedzīvotāji laukos un pilsētās pēc dzimuma gada sākumā - Rādītāji, Dzimums un Laika periods

² CSP, Reģistrēto automobiļu skaits statistiskajos reģionos un republikas pilsētās gada beigās.

Satiksmes ministrija

Normatīvais regulējums sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā

Sabiedriskā transporta pakalpojumu likums

nosaka:

- institūciju kompetenci sabiedriskā transporta jomā,
- sabiedriskā transporta darbības un organizēšanas nosacījumus,
- paredz sabiedriskā transporta nodrošināšanai nepieciešamā finansējuma avotus un finansēšanas principus.

Satiksmes ministrija

Maršrutu tīkls

Sabiedriskā transporta pakalpojumus organizē maršrutu tīklā.

Reģionālās nozīmes maršruts — reģionālās starppilsētu nozīmes autobusu maršruts, reģionālās vietējās nozīmes maršruts un visi dzelzceļa maršruti.

Pārvadātājam no valsts budžeta tiek segti zaudējumi, kas radušies sabiedriskā transporta pakalpojumu izpildē, un izdevumus par personu ar I un II grupas invaliditāti pārvadājumiem.

Pasūtītājs – Valsts SIA «Autotransporta direkcija»

Komerčiālais maršruts reģionālās nozīmes maršruts, kurā no valsts vai pašvaldības budžeta netiek kompensēti ar pakalpojumu sniegšanu saistītie izdevumi un zaudējumi; (*savienojumi: Rīga – Daugavpils, Rīga – Salaspils, Rīga – Olaine*)

Satiksmes ministrija

Maršrutu tīkls

2. valstspilsētu maršrutu tīkls - valstspilsētas administratīvās teritorijas robežās un daļēji ārpus tām.

Autobusu, minibusu, tramvaju un trolejbusu maršruti.

Pakalpojuma pasūtītājs - valstspilsētas pašvaldība vai novada, kurā atrodas valstspilsēta, pašvaldība.

Pārvadātājam radušos zaudējumus sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījuma izpildē dotē pašvaldība no sava budžeta.

No valsts budžeta pārvadātājam kompensē izdevumus par personu ar I un II grupas invaliditāti pārvadājumiem.

Satiksmes ministrija

Reģionālās nozīmes maršrutu tīkls

01.01.2021. 1055 maršruti 7360 reisi

- **Atvērti:** 7 autobusu maršruti; 430 reisi
- **Slēgti:** 24 autobusu maršruti; 450 reisi
- **Izmaiņas vilcienu kustībā:**

Rīga-Daugavpils papildus vilciens; +pagarinājums līdz Krāslavai, Indrai

Rīga-Rēzekne ekspresvilciens;

Rīga-Madona, +pagarinājums līdz Gulbenei (brīvdienās)

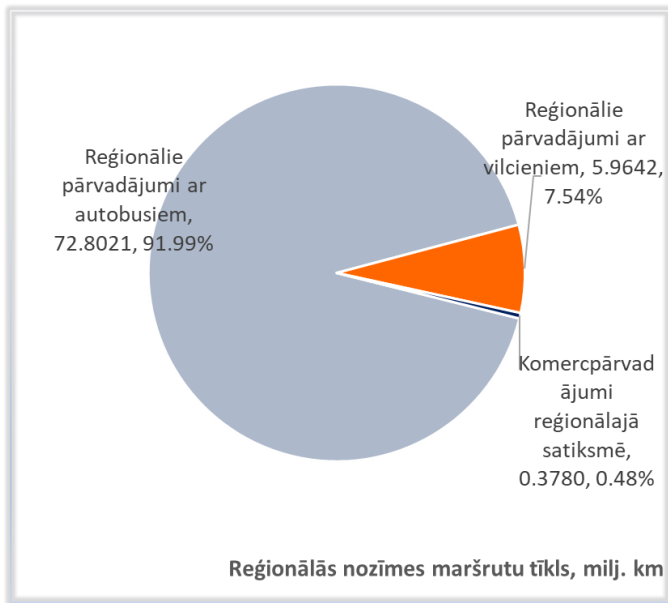
- **Komercmaršruti:**

No 01.09.2021 – Rīga-Daugavpils;

No 01.10.2021 – Rīga-Salaspils;

Laika periodā no 01.10.2021-17.11.2021 – Rīga-Olaine

01.01.2022. 1038 maršruti 6920 reisi (kopā ar komercmaršrutiem)

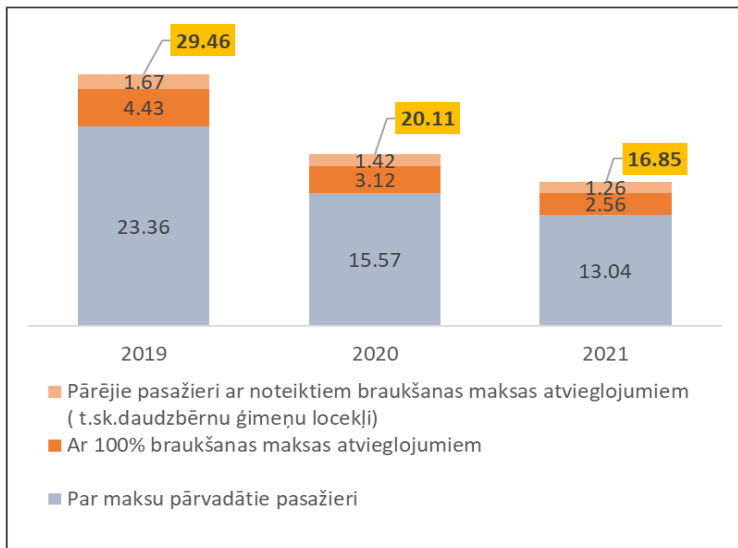

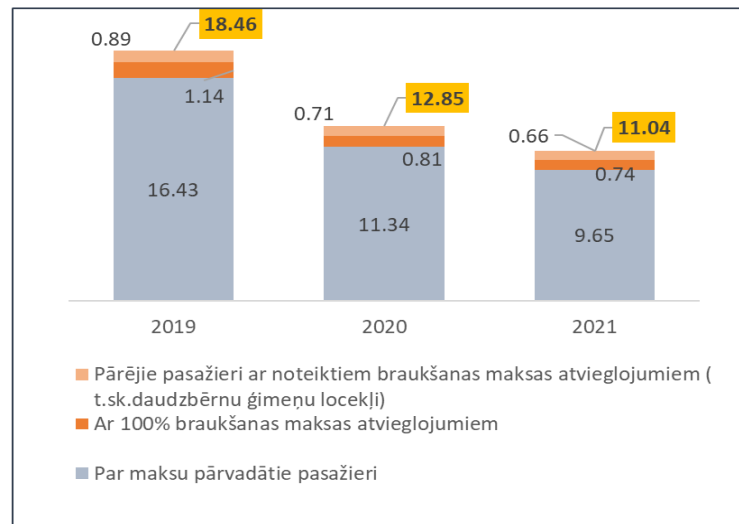
Satiksmes ministrija

Pārvadātie pasažieri reģionālās nozīmes maršrutu tīklā

Ar autobusiem

Ar vilcieniem

Satiksmes ministrija

Sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījums reģionālajā maršrutu tīklā

2019.gadā VSIA «Autotransporta direkcija» izsludināja sabiedriskā transporta pakalpojumu iepirkumu uz 16 maršrutu tīkla daļām (lotēm)

Šobrīd līgums ar konkursa uzvarētājiem kopumā ir noslēgts par 9 tīkla daļām (lotēm), kas kopumā sastāda 58% no visa maršrutu tīkla.

Līgumi par 5 lotēm stājās spēkā 01.08.2021.

Līgumi par 4 lotēm stāsies spēkā 01.07.2022.

Par atlikušajām 7 lotēm saņemti 55 piedāvājumi no 14 pretendentiem, kas pašlaik tiek vērtēti.

Satiksmes ministrija

Sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījums reģionālajā maršrutu tīklā

Jaunie līgumi (9 lotēs) paredz augstas kvalitātes pakalpojumus:

- vidējais autobusu parka vecums būs **četri** gadi;
- aptuveni **70%** autobusu tiks pielāgoti personu ar kustību traucējumiem pārvadāšanai;
- ap **40%** autobusu būs uzstādīts velosipēdu turētājs;
- **9%** transportlīdzekļu būs bezizmešu (maršrutu tīkla daļās, kurās līgums jau ir stājies spēkā, tas tiek nodrošināts jau šobrīd);
- Visos autobusus jānodrošina bezskaidras naudas norēķini;
- bezmaksas wi-fi;
- informācijas apziņošana par gaidāmo pieturu audio un vizuālā formātā.

Satiksmes ministrija

Pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu

Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra tiek veidota atbilstoši mobilitātes vajadzībām un tās pārvaldītājs ir valsts dibināta akciju sabiedrība „Latvijas dzelzceļš”

Vietējos pasažieru pārvadājumus veic A/S „Pasažieru vilciens” un SIA „Gulbenes–Alūksnes bānītis”.

Modernizēta dzelzceļa pasažieru infrastruktūra **27 dzelzceļa pasažieru stacijās**, līdz 2023.gada beigām ieplānots **48 stacijās** izbūvēt paaugstinātas pasažieru platformas (kopā – 74 dzelzceļa pasažieru stacijās), veidojot videi draudzīgu dzelzceļa infrastruktūru un uzlabojot pieklūstamību visiem lietotājiem, īpaši personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām.

Staciju modernizēšanas rezultātā tiks veicināta to mobilitātes punktu loma, sadarbībā ar pašvaldībām paredzot izbūvēt tajās velosipēdu novietnes un automašīnu autostāvvietas, tostarp park&ride vajadzībām.

Satiksmes ministrija

Jauno vilcienu sastāvs

- AS “Pasažieru vilciens” jaunu un modernu ritošā sastāva ieviešana ekspluatācijā – sākot ar **2023.gada janvāra**.
- Līdz 2023.gada beigām pasažieru pārvadājumu veikšana ar visiem **32 jaunajiem** elektrovilcieniem visos elektrificētajos maršrutos: *Rīga – Jelgava, Rīga – Tukums II, Rīga – Skulte, Rīga – Aizkraukle*.
- **23** jaunu elektrovilcienu iegāde, izmantojot **Kohēzijas fonda** finansējumu (114 milj. EUR), un **9** elektrovilcienu iegāde, izmantojot **valsts budžeta** finansējumu (66,402 milj. EUR)
- Nākotnē ir plānota pasažieru vilcienu kustības ātruma palielināšana **līdz 140 km/h**, modernizācijas gaitā paaugstinot satiksmes drošības līmeni uz dzelzceļa pārbrauktuvēm un likvidējot vilcienu kustības ātrumu ierobežojošās vietas.

Foto: Elektrovilciens Škoda Vagonka ražotnē Čehijas pilsētā Ostravā

Satiksmes ministrija

Akumulatoru bateriju elektrovilcieni

- Autotransporta direkcija ir izsludinājusi iepirkumu (1.kārta) **9 jaunu akumulatoru bateriju elektrovilcienu piegādei**
- Videi draudzīga tehnoloģija ar ļoti zemu trokšņa līmeni - draudzīgāki pasažieriem, kā arī iedzīvotājiem, kuri dzīvo dzelzceļa sliežu tuvumā.
- Plānots, ka jaunie vilcieni tiks piegādāti **līdz 2026. gada beigām un kursēs līnijā Bolderāja–Sigulda**
- Finansējums 74 milj. EUR apmērā vismaz septiņu vilcienu iegādei tiks piesaistīts no Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna, bet divu vilcienu iegāde tiks līdzfinansēta no Eiropas Savienības fondu 2021.–2027.gada plānošanas perioda finansējuma, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējuma.

Foto: Bombardier Transportation | attēlam ir ilustratīva nozīme

Satiksmes ministrija

Atveseļošanās un noturības mehānisma plāns - reforma 1.1.1.r. "Rīgas metropoles areāla transporta sistēmas zaļināšana"

Līdz 2022.gada beigām izstrādāt un līdz 2023.gada vidum apstiprināt integrētu Rīgas metropoles areāla sabiedriskā transporta plānu:

- *maršruta tīkla attīstības plānu*
- *biļešu cenu un atlaižu politiku*
- *integrētu stratēģisko kustības grafiku*
- *plānotos pārvadājumu apjomus*

Satiksmes ministrija

Atvесеjоšanās un noturības mehānisma plāns - reforma 1.1.1.r. "Rīgas metropoles areāla transporta sistēmas zaļināšana"

Līdz 2023.gada beigām paredzēts iespējot vienoto biļeti multimodālam ceļojumam biļešu tirdzniecības vietās, tostarp internetā.

Autotransporta direkcija ir noslēgusi līgumu SIA "Codex" par vienotas sabiedriskā transporta biļešu sistēmas izstrādi, uzturēšanu un izmaiņu pieprasījumu realizāciju.

Sistēma nodrošinās:

- iespēju iegādāties biļeti braucienam jebkurā reisā ikvienā biļešu tirdzniecības vietā, tostarp arī internetā un rezervēt vēlamo sēdvietu;
- iespēju iegādāties internetā biļetes bagāžas, tostarp velosipēdu, pārvadāšanai;
- vienotā biļete (kombinētā) būs derīga braucienam ar pārsēšanos citā autobusā vai vilcienā;
- abonementa biļetes varēs iegādāties arī internetā un autopārvadājumu gadījumā tās būs izmantojamas jebkurā maršrutā, kas brauc attiecīgajā ceļa posmā ;
- jebkuras biļetes cena internetā būs zemāka, nekā iegādājoties transportlīdzeklī.

Satiksmes ministrija

Publisko iepirkumu likums

54. pants. Īpaši noteikumi iepirkumiem autotransporta jomā

(4) Pasūtītājs, rīkojot autotransporta līdzekļu iepirkumu, nodrošina, ka:

- 1) katrā iepirkumā, kurā paredzēts iepirkt M_1 , M_2 vai N_1 kategorijas autotransporta līdzekļus, tiek iepirkti vismaz šajā likumā noteiktie procenti tīru autotransporta līdzekļu;
- 2) katrā iepirkumā, kurā paredzēts iepirkt N_2 vai N_3 kategorijas autotransporta līdzekļus, tiek iepirkti vismaz šajā likumā noteiktie procenti tīru autotransporta līdzekļu;
- 3) katrā iepirkumā, kurā paredzēts iepirkt I klases vai A klases M_3 kategorijas autotransporta līdzekļus, tiek iepirkti vismaz šajā likumā noteiktie procenti tīru autotransporta līdzekļu un vismaz puse no iepirktajiem tīrajiem I klases un A klases M_3 kategorijas autotransporta līdzekļiem ir tādi I klases un A klases M_3 kategorijas autotransporta līdzekļi, kas atbilst lielas noslodzes bezemisiju autotransporta līdzekļa definīcijai.

Publisko iepirkumu likums

Pārejas noteikumu 17.punkts

Satiksmes ministrija

17. Šā likuma [54. panta](#) ceturtajā daļā noteiktais tīro autotransporta līdzekļu procentuālais īpatsvars katrā autotransporta līdzekļu iepirkumā ir:

- 1) no attiecīgās normas spēkā stāšanās dienas līdz **2025. gada 31. decembrim** — **22** procenti M₁, M₂ vai N₁ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 2) **no 2026. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim** — **22** procenti M₁, M₂ vai N₁ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 3) **no attiecīgās normas spēkā stāšanās dienas līdz 2025. gada 31. decembrim** — **8** procenti N₂ vai N₃ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 4) **no 2026. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim** — **9** procenti N₂ vai N₃ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 5) **no attiecīgās normas spēkā stāšanās dienas līdz 2025. gada 31. decembrim** — **35** procenti I klases un A klases M₃ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 6) **no 2026. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim** — **50** procenti I klases un A klases M₃ kategorijas autotransporta līdzekļiem;
- 7) **no 2031. gada 1. janvāra katram piecu gadu laikposmam** piemērojams šā punkta 2., 4. un 6. apakšpunktā noteiktais tīro autotransporta līdzekļu procentuālais īpatsvars.
([02.09.2021.](#) likuma redakcijā, kas stājas spēkā [14.09.2021.](#))

Satiksmes ministrija

ĒRTĀKA, DROŠĀKA UN VIDEI DRAUDZĪGA PĀRVIETOŠANĀS AR EIROPAS SAVIENĪBAS FINANSĒJUMA ATBALSTU

Satiksmes ministrija

ĒRTĀKA, DROŠĀKA UN VIDEI DRAUDZĪGA PĀRVIETOŠANĀS AR EIROPAS SAVIENĪBAS FINANSĒJUMA ATBALSTU

120,791 milj. EUR (Kohēzijas fonda finansējums 2014.-2020.)

10 milj. EUR (Atvaseļošanas un noturības mehānisma finansējums)

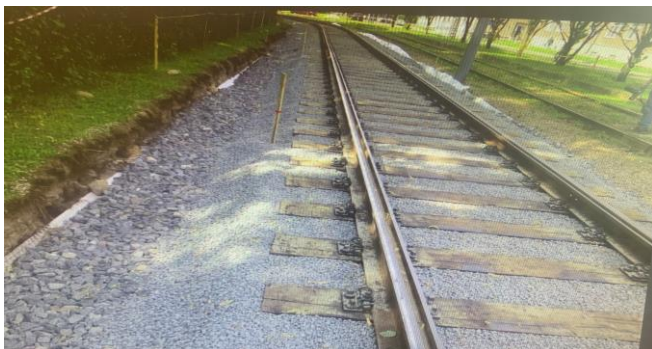

Foto: Jaunā tramvaja līnija Daugavpilī

Foto: Jaunais tramvajs Liepājā

IEGUVUMI:

- Mūsdienīgs un videi draudzīgs sabiedriskais transports - 32 jauni tramvaji Daugavpilī (14), Liepājā (14) un Rīgā (4)
- Kvalitatīvāka sliežu ceļu infrastruktūra (uzlaboto tramvaja līniju garums – 21.3 km)
- Jauni maršruti – 6.2 km
- Ātrāka un drošāka pārvietošanās

Satiksmes ministrija

ĒRTĀKA, DROŠĀKA UN VIDEI DRAUDZĪGA PĀRVIETOŠANĀS AR EIROPAS SAVIENĪBAS FINANSĒJUMA ATBALSTU

Kopumā 162 jauni videi draudzīgi autobusi astoņās valstspilsētās:

✓ 44,903 milj. EUR (Kohēzijas fonds 2014.-2020.);

✓ 11,05 milj. EUR (Atvесеļošanas un noturības mehānisma finansējums).

IEGUVUMI:

82 eBUS

55 CNG autobusi

11 hibrīda (DD/eBUS) autobusi

14 DD EURO 6

Foto: Elektrodzinēja autobuss Jelgavā

Foto: Dīzeļdegvielas un elektrodzinēja hibrīda autobuss Valmierā

Foto: Elektrodzinēja autobuss Rēzeknē

Foto: Elektrodzinēja autobuss Jūrmalā

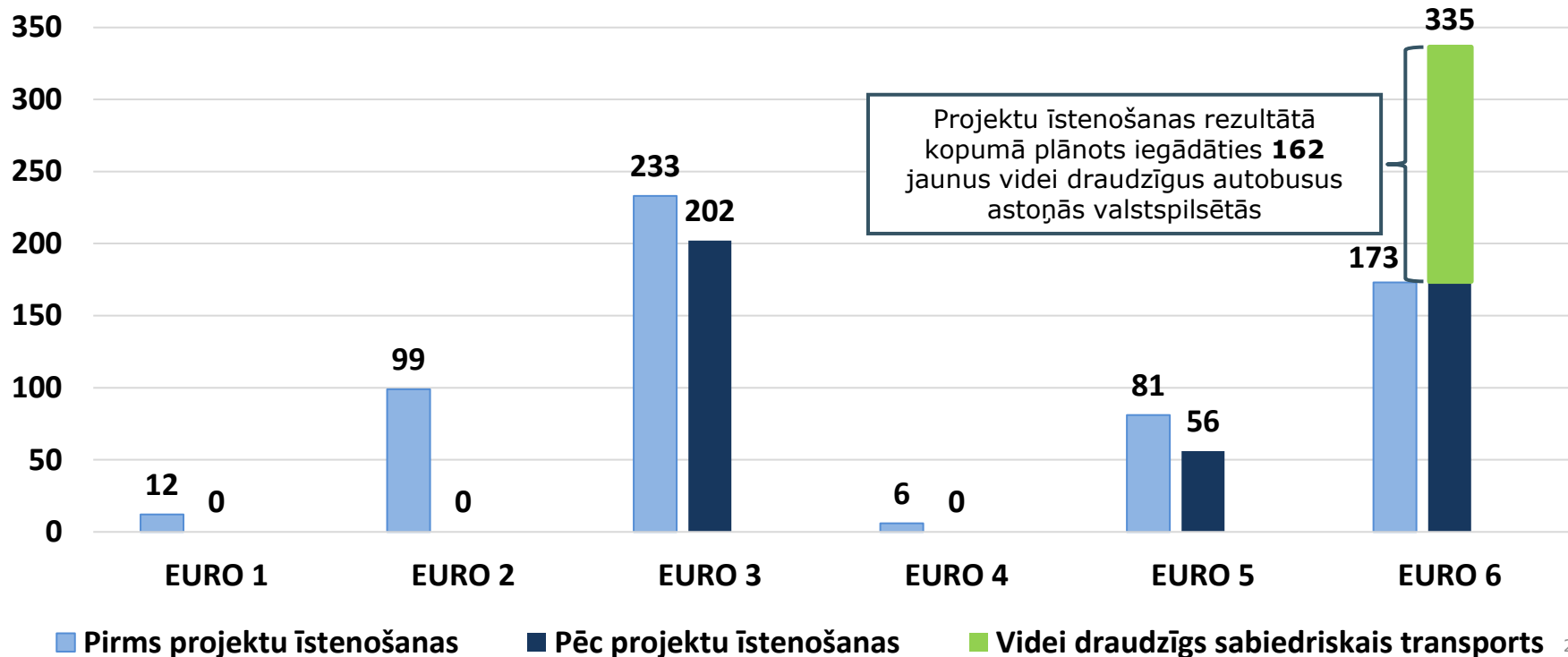

Foto: Saspiestās dabasgāzes (CNG) autobuss Jēkabpilī

Satiksmes ministrija

ĒRTĀKA, DROŠĀKA UN VIDEI DRAUDZĪGA PĀRVIETOŠANĀS AR EIROPAS SAVIENĪBAS FINANSĒJUMA ATBALSTU

Satiksmes ministrija

«Fit for 55» pakotne: Sociālais klimata fonds I

Daļa no 2021.gada 14.jūlijā publicētā priekšlikumu kopuma, kuru mērķis ir līdz 2030.gadam samazināt emisijas par 55% salīdzinājumā ar 1990.gada rādītājiem, paredz divus priekšlikumus:

- ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) paplašināšanu uz ēku un autotransporta nozarēm.
- Regulas projekts par Sociālā klimata fonda izveidi, lai ES ETS paplašināšana mazinātu nesamērīgu ietekmi uz mazaizsargātiem transporta lietotājiem, mājsaimniecībām un mikrouzņēmumiem fosilo kurināmo un fosilo degvielu cenas pieauguma rezultātā.

«Fit for 55» pakotne: Sociālais klimata fonds II

Satiksmes ministrija

Regulas projekts paredz, ka finansēt pasākumus ES dalībvalstīs, kas ietver pagaidu tiešu ienākumu atbalstu, un investīcijas, ko dalībvalstis uzskata par nepieciešamām klimata mērķu izpildei, tai skaitā attiecībā uz transportu:

- Pasākumi, kas sniedz pieeju zemu emisiju un bezemisiju transportlīdzekļiem un velosipēdiem, tai skaitā finansiāls atbalsts vai fiskāls stimuls to iegādei. Pasākumi, kas sniedz pieeju atbilstoši publiskai vai privātai infrastruktūrai, tai skaitā uzlādes un uzpildes infrastruktūrai. Atbalsts zemu emisiju transportlīdzekļiem laika gaitā pakāpeniski tiks samazināts.
- Pasākumi, kas nodrošina bezmaksas pieeju sabiedriskajam transportam vai pielāgotiem sabiedriskā transporta tarifiem, kā arī veicina ilgtspējīgu mobilitāti pēc pieprasījuma un dalītās mobilitātes pakalpojumus.
- Pasākumi, kas nodrošina atbalstu publiskām un privātām struktūrām, kas izstrādā un nodrošina zemu emisiju un bezemisiju mobilitātes un transporta pakalpojumus par pieņemami zemu cenu, kā arī veicina pievilcīgu aktīvās mobilitātes risinājumu ieviešanu lauku, sāļu, kalnu, nomales un grūti sasniedzamos reģionos, vai mazattīstītos reģionos un teritorijās, tai skaitā mazattīstītos piepilsētu reģionos.

Satiksmes ministrija

Paldies!